

Ульяна Верина Обновление жанровой системы русской поэзии рубежа XX-XXI вв. Минск: Белорусский государственный университет, 2017, с. 307.

Ульяна Верина

Обновление жанровой системы русской поэзии рубежа XX-XXI вв.

Минск: Белорусский государственный университет, 2017, с. 307.

Рускоезичната поезия в края на XX и началото на XXI в. е обект на повишена рефлексия от съвременната филологическа мисъл, която се опитва да изобрети подходящ за анализирането ѝ методологически инструментариум. Именно в това русло се вписва и книгата на преподавателката по руска литература във Филологическия факултет на Белоруския държавен университет доц. Ульяна Верина „Обновяване на жанровата система на руската поезия от края на XX и началото на XXI в.“, издадена през 2017 г. в Минск.

Развитието на рускоезичната поезия от последните десетилетия трудно може да бъде описано с понятия като „образи“, „мотиви“, „тематика“ и т. нат., използвани досега за представяне на руската поетична традиция. От друга страна обаче е твърде пресилено да се пише за съвременната поезия като за нещо извънредно, без прецеденти и литературна традиция.

Авторката смята, че образуването на смислов зев между съвременната поезия и езика на литературознанието затруднява използването на последния като инструмент на познание. От общоприетия литературоведски арсенал тя вижда и предлага като най-подходящ за целите на нейното изследване проследяването на измененията и подвижността на жанровата система в един литературен процес.

Изследователката оперира с понятието „обновяване (обновление)“, за да отграничи своя подход от този на „проблемите на традициите и новаторството“ (с. 6). Според нея в края на XX и началото на XXI в. поетичната традиция и новаторството се размиват. Ако в предишните културни епохи може да се говори за „взаимоотношения“ между тях, то в разглеждания хронологичен отрязък това са две „непресичащи се области, всяка от които взаимодейства със своя сегмент от поетичното минало и настояще“ (с. 7). Промените с най-изразена очевидност протичат в поезията, стремяща се към по-радикално себепологане спрямо културната памет, но измененията на жанровата система, които се анализират в книгата, не принадлежат изключително на новаторската поезия – те подчиняват и поезията на традиционализма.

Разгледани са три важни посоки в обновяването на жанровата система на съвременната рускоезична поезия, разпределени в трите същински глави на изследването: 1) „големите“ и „малки“ жанрове и техните нови отношения в сферата на лироепическото (акцент е поставен върху лирическото стихотворение, баладата и „дългия“ свободен стих); 2) стихосбирката като един от най-старите жанрове и структурните особености на съвременните поетични книги; 3) неавторските свръхтекстови единства (неавторова циклизация, посмъртни издания, поетични антологии, стихотворни подборки в списания в контекста на журналистиката).

В обзорите, литературно-историческите части и статистически проучвания на книгата са използвани стотици стихотворения и текстове от поетични книги, а сред имената са включени и „автори емигранти и създатели на рускоезична литература в Беларус, Украйна и други страни“ (с. 9). Доц. Верина умело борави с творби на поети от различни епохи, поколения и с различни творчески принципи – от Симеон Полоцки, Г. Державин, К. Батюшков, А. Пушкин, М. Лермонтов, Н. Некрасов, Ф. Тютчев, А. Фет, А. Ахматова, Б. Пастернак, О. Манделштам до фигурите в края на XX и началото на XXI век, някои от които са непознати дори за изследователите на съвременната руска литература в България: А. Драгомощченко, Б. Кенжеев, С. Гандлевски, С. Лвовски, М. Степатова, А. Скидан, Г. Дашевски, А. Сен-Сенков, М. Маланова, С. Михайлов, Л. Шваба, Е. Боярских, В. Ермолаев, В. Полешчук, Н. Скандиака, В. Павлова, К. Медведев, С. Литвак, М. Амелина, С. Завялова, А. Бараш, Ю. Гуголев, Г. Кружков, Е. Симонова и др.

Основавайки се на богат емпиричен материал, авторката доказва запазването и обновяването на жанровата система в съвременната рускоезична поезия, като оспорва разпространени твърдения за днешното литературознание, обявяващи „смъртта на жанра“ и превръщането му във „формат“ (с.

11). Съществуващата жанрова система в съвременната поезия няма нормативен характер както в епохата на класицизма, а поетичните текстове са далеч от каноните на XVIII век, но това не означава „криза на жанровото мислене“ или „разпад на жанровостта“.

Със своите микроанализи и редица статистически наблюдения книгата на колежата Уляна Верина предлага и реализира изключително смислен поетологичен модел за тълкуване на най-новата рускоезична поезия, а в по-широк смисъл – и на актуалната литературна ситуация в Русия.

Галина Петкова,

доцент д-р в Софийския университет "Св. Климент Охридски"

